

Medborgarförslag: Tillgängliggörande och restaurering av strandområdet på fastigheten Sjtullen 1

Fastigheten Sjtullen 1 är en blåklassad fastighet med synnerligen höga kulturhistoriska värden som ligger på Långholmen i anslutning till strandbadet. Platsen har en lång historia som bland annat sjötull och bebyggelsen utgör en välbevarad och värdefull kulturmiljö. Trots detta är fastigheten och dess strandmiljö idag i praktiken otillgängliga för allmänheten.

Fastigheten är kommunalt ägd och förvaltas av Stadsholmen. Ett flertal skyltar anger att området och bryggorna är privata och fastigheten är inhägnad. Bostadshuset och deras gård är emellertid avskilda från själva strandområdet genom ett separat staket som löper parallellt med stranden. Närmast vattnet ligger Sjtugan, som enligt vad jag kunnat utröna används som ateljé eller skivarestuga och inte som bostad. Det bör därför finnas goda möjligheter att öppna området närmast vattnet utan att göra intrång i den avskilda gårdsmiljön kring bostäderna.

Ett tillgängliggörande skulle tjäna flera starka allmänintressen. Det skulle göra det möjligt för allmänheten att uppleva en blåklassad kulturmiljö som idag är svår att beskåda. Det skulle också ge fler tillgång till Mälarens strand på en del av Långholmen som ligger omedelbart intill det mycket välbesökta Långholmens strandbad.

Strand- och bryggmiljön motsvarar idag inte heller den höga kvaliteten hos den kulturhistoriska bebyggelsen. Området ger ett delvis oordnat intryck och de mindre moderna bryggorna anknyter svagt till platsens historia som sjötull. Ett tillgängliggörande bör därför kombineras med en varsam upprustning av strandmiljön. Staden bör även undersöka möjligheten att restaurera eller omgestalta bryggmiljön så att den bättre anknyter till den historiska sjötullsbyggnaden. Information om platsens historia skulle med fördel kunna sättas upp i samband med detta.

Ett tillgängliggörande behöver vägas mot de boendes nyttjande- och integritetsintressen. Förutsättningarna för att förena dessa intressen förefaller dock vara goda, eftersom bostadsgården redan är avgränsad från stranden. Ett tillgängliggörande kan alltså genomföras utan att bostadsgården behöver öppnas för allmänheten.

Jag föreslår därför att Södermalms stadsdelsnämnd ger stadsdelsförvaltningen i uppdrag att, i samverkan med Stadsholmen och andra berörda delar av Stockholms stad, utreda förutsättningarna för att göra strandområdet vid Sjtullen 1 tillgängligt för allmänheten och varsamt rusta upp strand- och bryggmiljön.

Underlag till förslaget om tillgängliggörande och restaurering av strandområdet på fastigheten Sjötullen 1

Fastigheten Sjötullen 1 på Långholmen består av tre bostadshus märkta 1-3 på kartan i Bild 1, samt en ateljé/skrivarestuga, märkt 4 på kartan.

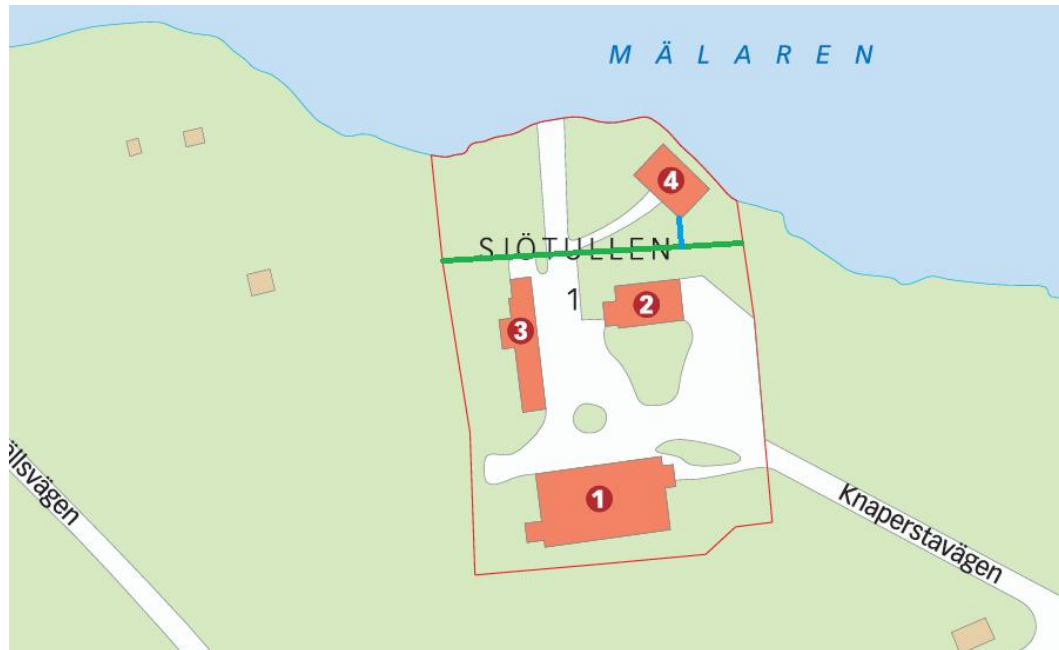

Bild 1. Karta från Stadsholmens informationsbroschyr om fastigheten, med inritad grön och blå linje för de staket som diskuteras i texten.

Bild 2. Entrén till fastigheten från Knäperstavägen (vänster) samt staketet som avgränsar bostadshusen mot vattnet (höger).

Fastigheten omgärdas av staket som ungefärligen följer fastighetsgränsen. Längs staketet sitter flera skyltar som anger att området är privat (se Bild 2). Gården med bostadshus är dessutom avgränsad av ett staket parallellt med strandlinjen, vilket markeras av den inritade gröna linjen (se kartan i Bild 1 och fotografiet till höger i Bild 2). Bostadshusen är därför redan i dagsläget väl avskilda från strandområdet.

Ateljén/skrivarstugan ligger precis invid vattnet och det är inte möjligt att passera på sjösidan framför huset. Huset är dessutom försett med ett högt insynsskyddande staket åt väster (se Bild 3). Passage från Långholmsbadet till Sjötullens strandområde förhindras i dagsläget av ett staket (se Bild 3). Att döma av ett fotografi som bifogades ett tidigare medborgarförslag från 2020 har detta staket uppförts på senare år (SÖD 2020/351).. På Sjöstugans östra fasad sitter dessutom en privat område-skylt invid staketet (se högra fotografiet i Bild 3). Så vitt jag kunnat utröna är Sjöstugan inte ett bostadshus. (Den juridiska frågan om strandområdet redan i dagsläget egentligen därmed redan är allemansrättsligt tillgängligt givet dessa omständigheter lämnar jag därhän.)

Bild 3. Sjöstugan betraktad från väster (vänster bild) respektive öster (höger bild). På bilderna syns staketet som är markerat med blå linje i kartbilden i Bild 1. På östra fasaden syns "privat område"-skylten.

Syftet med att tillgängliggöra området närmast sjön är dels att allmänheten ska kunna beskåda de kulturhistoriskt intressanta bostadshusen. I dagsläget är det svårt att få en överblick över bostadshusen, men som Bild 4 visar får man en mycket fin vy från strandområdet.

Bild 4. Bild tagen från strandområdet mot de vackra bostadshusen på Sjötullen 1. Bostadshusen är väl avgränsade med ett staket.

Det andra syftet med förslaget är att utöka allmänhetens möjlighet till friluftsliv längs Långholmens norra strand samt att allmänheten ska kunna lära sig om den kulturhistoriska intressanta sjötullsverksamheten. Som syns av Bild 5 är strandområdet i dagsläget ianspråktaget av de boende och intrycket skapar en skarp kontrast till kulturmiljön på resten av fastigheten. Det som inte framgår av Bild 5 är hur fastigheten ser ut från sjösidan. Där finns flera bryggor i olika stil som är försedda med ett flertal privat-skyltar. Bild 5 visar behovet av en enklare restaurering av miljön längs stranden, samt eventuellt en restaurering av bryggorna så de görs tillgängliga för allmänheten och bättre anknyter till den historiska miljön.

Bild 5. Strandområdets användning i dagsläget. Av bilden framgår inte att det finns mer än en brygga. Privat-skyltarna vända mot vattnet syns inte heller, däremot kan man skönja en privat-skylt längst ut på bryggan.

Avslutningsvis visar Bild 6 ett exempel från den angränsande fastigheterna Lilla och Stora Knapersta. Dessa hus utgörs delvis av bostäder, men miljön är ändå fullt tillgänglig för allmänheten. Inga privatskyltar finns och från södra entrén där bilden är tagen finns inga staket. Denna fastighet förvaltas också av Stadsholmen och är tillgänglig för allmänheten på ett fördömligt vis.

Bild 6. Angränsande Lilla och Stora Knapersta som också förvaltas av Stadsholmen.

Alla bilder är tagna av förslagsställaren den 22/8 2026. Tillträde till fastigheten Sjötullen 1 godkändes av en av hyresgästerna som råkade befinna sig på gården.